

**Oświadczenie złożone
przez senatora Piotra Gruszczyńskiego
oraz senatora Marka Konopkę
na 69. posiedzeniu Senatu
w dniu 27 stycznia 2011 r.**

Oświadczenie skierowane do ministra infrastruktury Cezarego Grabarczyka, ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bogdana Zdrojewskiego oraz do ministra środowiska Andrzeja Kraszewskiego

Szanowni Panowie Ministrowie!

Zwracamy się do Panów Ministrów z prośbą o interwencję w sprawie ochrony siedlisk jerzyków (*apus apus*), ptaków objętych ochroną gatunkową ścisłą na mocy ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (DzU z 2009 r. Nr 151 poz. 1220 t. j.) oraz rozporządzenia ministra środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt (DzU nr 220 poz. 2237).

Zakaz niszczenia siedlisk gatunków zwierząt podlegających ochronie prawnej dotyczy również jerzyków gnieźdzących się w budynkach, a w szczególności w stropodachach. Zastosowanie znajdują tu również przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. prawo ochrony środowiska (DzU z 2008 r. nr 25 poz. 150 t. j.) oraz przepisy ustawy z 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (DzU nr 75 poz. 493). Zgodnie z art. 6 ustawy o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie „ilekroć w ustawie jest mowa o (...) chronionych siedliskach przyrodniczych, rozumie się przez to (...) siedliska oraz miejsca rozrodu gatunków chronionych”. Art. 9 tej ustawy stanowi, że w razie wystąpienia szkody podmiot korzystający ze środowiska obowiązany jest podjąć niezwłocznie działania zapobiegawcze. W rozdziale VI ustawy („Przepisy karne”) art. 28 stanowi, iż „kto będąc obowiązany na podstawie art. 9, nie podejmie działań zapobiegawczych lub naprawczych, podlega karze grzywny”. Z kolei kodeks karny w art. 181 stanowi, że „kto powoduje znaczne szkody w środowisku, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat”. Prawo wyraźnie więc chroni także jerzyki i nakazuje działania naprawcze.

Utrzymanie dużej populacji jerzyków zapewnia równowagę biologiczną – jerzyki zjadają bowiem tyle owadów, że potrafią ochronić nas przed plagą much, komarów czy meszek. Jerzyki przylatują do Polski w kwietniu i pozostają do połowy sierpnia. Są ptakami spędzającymi prawie całe życie w powietrzu (oprócz okresów wysiadywania jaj i karmienia młodych) i żywią się wyłącznie owadami, a każdy z nich przelatuje dziennie około tysiąca kilometrów. Nie wymagają dokarmiania, nie brudzą elewacji ani swojego otoczenia (ich odchody są praktycznie niedostrzegalne, rozpylają się w powietrzu). Naturalnym siedliskiem jerzyków są wysokie budynki i budowle, a w szczególności otwory w stropodachach.

Niestety, populacja jerzyków w Polsce gwałtownie maleje. Na zagrożenie gatunku wpłynęły następujące czynniki: zmiany w technologii budowy obiektów, coraz dokładniejsze wiązania elementów konstrukcji bez pozostawiania otworów i szczelin; wielka akcja termomodernizacji budynków i związane z tym zamykanie wszystkich otworów wentylacyjnych oraz wypełnianie stropodachów materiałami o właściwościach toksycznych dla żywych organizmów; tendencja inwestorów i właścicieli budynków do zabezpieczania elewacji przed zabrudzeniem przez ptaki.

Organizacje społeczne zaangażowane w ochronę przyrody wskazują, że w programie studiów podypłomowych dla audytorów termomodernizacji nie ma nawet wzmianki o ochronie środowiska i że w trakcie remontów zabytkowych budowli zamyka się istniejące od setek lat otwory, dotychczas stanowiące siedliska jerzyków.

Dlatego właśnie zwracamy się z prośbą do Panów Ministrów o spowodowanie, aby zgodnie z obowiązującym nas wszystkich prawem ochrony środowiska nie dopuszczać więcej do wyrządzania szkód i podjąć działania naprawcze. Tylko zdecydowane działanie Panów Ministrów może zmienić stan lekceważenia prawa o ochronie przyrody i środowiska. Wystarczy przecież, że projektant, wykonawca, inspektor nadzoru budowlanego, audytor czy nawet bank wypłacający premię termomodernizacyjną będą przestrzegać prawa, a rozwiąże to problem ochrony siedlisk pożytecznych ptaków.

Z poważaniem
Piotr Gruszczyński
Marek Konopka